Csütörtök. 129. Szám. December 29-kén, 1859.

MUZEUM-EGYLET KÖNYVTÁRA

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS: Ó-vár, Vizi-utcza. 231. szám, első emeletben

Megjelen e lap hetenkint kétszer, u. m. Vasárnap és Csütörtökön. Ára évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: soronkint 7 kr, s minden hirdetés 30 kr helypénzül. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál lehetőek.

KIADÓ-HIVATAL: Kövesgutcza, SZEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhivás.

A „Kolozsvári Közlöny" 1860-ki folyamára.

Lapunk a közönség szives részvéte alapján igyekezni fog továbbra is azon tért elfoglalni, mit az idő, a körülmény, s a közre munkálók szellemi ereje megenged. Előfizetési felhivásunkat már mellékletkép is lapunkban szétküldöttük, itt csak ismételjük kérésünket olvasóink szives részvéte iránt.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12.
Félévre . . . . . 6.
Évnegyedre . . 3 forint ujpénzben.

Az előfizetések **Stein János** középpuczai könyvkereskedésébe utasitandók.

(D) **Szemle.** A mult hét végén agy képzeltük magunkat, mint midőn hosszas hullámzás után lecsendesül a tenger sivár tükröt, hogy mintegy erőt nyerjenek hajtai egy ujabb s talán nagyszerübb viharral megbirkózásra.

A congressus küszöbönléte, s végczéljainak bizonytalansága, az egész journalistikát inkább egy várakozó állásba tette, mert az elmonozanatok annyi bizonytalanságot mutatnak, hogy az egyesek véleményének s combinatiónak semmi biztos alapja nem marad.

Ha Ausztria belvisonyai, a magyar nemzet igényei és kivánalmai tárgyul nem adtunk, vala az európai journalistikának a tárgyak szorongtetésében a szétfoszadozott magyarokkal expeditio bonczolgatásának utolsó ugrása szorul vala. De Európa zavart állapota alapján a sors mindig gondolkozik ujabb ujabb csatatérről a vérharczokat megelőzni szokott Ausztria bonczolgatásának részére.

Egyszerre mint villám tört fel az azon hir, hogy Szerbia és Törökország között a diplomatai viszonyok megszakadtak, a belgrádi pasa megszüntette közlekedését a szerb kormánynyal, s a szerb külügyminister emlékiratot intézett az európai hatalmakhoz.

Tehát a congressus közelségének ösztönöbül Európa legnehezebb sebeinek egyike nyúj kifakad és vérzéssel fenyeget.

Ausztria minden kelési szláv mozzanatban az orosz kéz játékát odagondolni; és e feltétel soha sem is látszik alaptalannak. Oroszországot ösidők óta melyen érdekli kelet. Az elpuhult s háremeiben erélytelenné zsibadott oszmánok többé nem birnak azon rettegtetés s harczias hirnevet, melyet mint harczi népnek is legalább itáliai tekintélyt kölcsönözni képes lehetett; és midőn a középkori Sámson haját saját háremének Delilái megnyirbálták, a harczi erőt nem ügyekezett az elbálaadás szellemi erejével pótolni. A török ép tékeletes tudatlanságban él, ország három századokat hátrább áll minden szomszédos, csak valamennyire civilizált országoknál. Nincs ez elpuhult népnek gazdászata, nincs műipara, nincs irodalma; még hivatalos lapját is egy árva angol szerkeszti, s a törököknek alig egy milliónyi része tudja olvasni.

Kőznépe állaná még a sárat a csatákon, kimutatta ezt egykor Kalafattánál, midőn a menekülttek harczi tüze által kelkesittetett, s hadjáratsága által ezszerüleg vezérelteett, de vezérlése hiányosan a leggyengébb Európában; nincsenek közöttük, kik az európai hadtudomány szinvonalát csak megis közelithetnék, már pedig a hadjáratok mostani kifejlésében egy jó vezér egy hadtestell ér fel.

Szerbiőtt terhesitt ezen birodalom haderejének kifejtehetős belső allanyszabadságai s közlekedési vonalainak elhanyagolt állapota. Ide a törökbuta hazájába a máléllszt Nápolyból, a kenyérlisztet általában külföldről szállittják; szárazi utai oly elhanyagoltak szinkn mint nálunk voltak a nemzeti fejlelmek korában, s a hadjáratok ugyanis kapcsolatban vannak az utesinálás is, s kosarakkal hordák a követ a tabor előtt, hogy a mély sáron át utat készítsenek.

Ily rosz utakon kell áthurczolkodnia a porta két világrészen fekvő tartományain a hadseregnek, mely magasan szemben, a szomszédos monarchiák, hogy azon utakat tábortöltéssel fordittatnak saját gyönyörükre, mintsem birodalmuk erőbistésére; cléggé mutatja az, hogy a kis Szerbia már rendes hadierejében versenyez a nagy szuzeráin birodalomnal, mióta Milos kétszázezer fire emelte a szerb rendes haderőt, mig a szultán rendes katonasága 148,680 főből áll, s csak a nár többnyire a czéljaira öt, igy hadjáratokra kevésbbé alkalmas redőbkivül s a 87,000 fényi rendezetlen basi-bozukokkal emelheti hadlétszámát összázezernyi fire.

Törökország ezen helyzetében Szerbia ellenséges állás-vevése felttnő fontossággal bir, kivált ha odagondoljuk, hogy maga a szultán mint fóhatalom tettleg már nem létezik, s ő nem többmint eszköze most a franczia, majd az osztrák, majd az angol befolyásnak, s erőtlen apathiájában azon hatalom használja fel czéljaira öt, melynek időnkint karjába vetí magát. Mostani nagyvezére Kütprisizi, kiöl a birodalom sorsa függ testestül lelkestül franczia, s igy hogy a most Napoleon befolyása alatt álló porta minő sugallatokat nyerend Párisból, azt csak az határozza meg, hogy Napoleon az orosszal mennyiben ért egyet azon czélra nézve, melynek iránya: az olasz ügygyel egyszerre rendezni az amannál szinte még fontosabb kelet ügyet?

Oroszország a congressust megelőző akkudozásokban mindenkép hatni akart arra, hogy ott minden függő kérdések szönygere hozassanak, s igen valószinű, hogy Szerbia, Montenegró, Bosnia, s tán még az oláh hercegségek is testiegességekkel fogják kényszeriteni az europai congressus hogy rosjok is szintakkora figyelmet fordítson mint az olaszokra.

A szerb mozgalom éppen ebben leli fontosságát; sietteti az időt, hogy Európa mielőbb belenyuljon a darázsfészekbe, melyet az felbolygatni nem örömest akar.

De a mépek nemzeti szelleme sebesen fejlődik, barbár és zsarnok hatalmakat az összes hatalmak akarata is nehezen fog megtarthatni nagyobb vagy mivelebb nemzetek felett; s egy hatalom sem elég erős, melyt a kor inti szavaznak, s az igazságnak és jognak engedni nem akar. Annyival gyengébb Törökország; nem azért mintha óriások állanának vele szemben, de mert a Törökben keblében levő szlávok, ha kevéssel mivelettebbek is a törökbul nagyszerűek azáltal, hogy magok is a törökénél harcziasabbak, e mellett pedig az óriás orosz hatalom áll hátuk mögött, mig a török a többi muzulmán népekben is nagy részben kétes barátokra és alattvalókra számit, s talán az egyiptomi alkirály gondolná egykor arra is, hogy ha a török hatalma Európában megtörnek, akkor reá egy nagy trón várhatna Ázsiában az arab népesség élén, mely habár most szét van szaggatva, de mivelttségben s harcziasságban sokkal felülmulja a törökét.

KIRÁNDULÁS BRUSZÁBA,

írte **Orban Balázs**-tól.

(Vége.)

Megmagyarázta az utat, s azután azt mondá: a magyar nem szokott áruló lenni, ha zaptiehkel(hajduk)találkozol, ne mondd hogy láttál: ujra elbuszusvám, ók bementek az erdő rengetegébe, s en nyugodtan folytatám utam, a kis kanyargó völgyön le, melyet az emlitett havasi patak foly alttal; ezen patakon harmincszor kelle átgázolnom, ugy hogy utoljára egészen mezitláb utaztam, mintán minden perczben le kelle czipnim bunczi, már estvefele volt az idő, midőn a kis völgy kiszélesülve látni engedte az iszmidi oltot, s átellenben az oly festöien felkvő várost, 4 órakor értem el az Iszmiddel átellenben levő Semen nevü kis kikötőt, hol csolnakra ülve 3 negyed óra alatt megérkeztem Iszmidre.

Iszmid a régi Nicodemia helyén feksik. Lysimachus Bithynia városait Izmolvián szétdulta a Sinus Astacenicus partján levő Olbiát is, ennek romjaihol I-só Nicomedes uj várost épittetett, melyet saját nevéről Nicodeméának nevezett; a bithyniai királyok székhelye levén, csakhamar egy ujkor lett Ázsia legvirágzóbb városainak; Nicodémiában által jöttek Byzanczba Ázsia termékei, s hajói messzze tengereken vitorlázták.

Róma uralma alatt a fény és gazdagság oly pontjára jutott, hogy Róma, Antiochia és Alexandria után állott; Caesar, Augustus, Valerian, Carracalla és Gordonianusok voltak itten fényes templomai, annyi nevezetes szarnoknak, kik nemlegjelve meg, hogy az egész földet zsarnokták, meg magukat istenekké is tétették; Nicodemia ezáltal volt a legkresebb Neocoreseknek, hol istenekés istenitett császároknak templomaik voltak, hol szabadságot és ujdonságot kereshettek a játékok tartattak.

Diocletián alatt a birodalom fővárosa volt, s ott van mem messze a grostol a Sáron tér, hol a császár lakószont s a szazavonult szülőföldje magányába (Solonba).

A fiatal Plinius, midőn Bithynia kormányzója volt, többnyire Nicodemiát lakott, s innen irta azon nevezetes levelét Trajanhoz, mely annyi érdekes részletet ad az első keresztényekről Kis-Ázsiában.

Nicodemiáról ment 50 katholikus pap Lucens császárhoz levelet, hogy a keresztények irányában kegyelmesebb bánásmódért esdekeljenek; a kegyelem császár biztató szavakkal ereszté el, s egy kormányi hajón kuldöte vissza, de Modest a prefetorinusok prefectusa, titkos utasitása következtében, kérve a tengere meggyujtatta a hajót, katonával s a hajósokkal menekülvén, a szerencsétlenek megégettek.

A szeldcsuk törökök elfoglalták azt, de a keresztesek visszafoglalván, a keleti császárság uralma alatt volt egész az oszmánok megjelenéig; Orhán a város közelében megvervén a császári hadserget, a varos feladta magát.

A mostani város 12 ezer lakost számlál, s egy kupolaku hegyen igen festöiög fekszik; ezen hegyet szultán Orkhánnak egy igen szép mecsetje koronázza, melynek közjelében látszanak a nicodemiai citadella falaimak némi romjai, s a Tabain nevü — órás platinok sirnyálta — forrásnál nehány szökszort szökszik, ezek a tengerbe benyuló kávéházak alapjait képező granit oszlopok, s a csaknem minden házak előtt látható (ülőhelyül szolgáló) oszlopfejezetei, azok mik a régi Nicodeméának jelentőbb maradványai. — Iszmiden egy pasha székel, ki a kormányi hajógyárra (Arzenal) — melyből több fregatok és sorhajók kerültek ki — ügyel fel, az öbölőnél van egy kormányi pozsda s egy lyemekelme gyár. Iszmidben vagy 6 és gyümölcs kereskedése van a fóvárossal.

De Iszmiden sem a mult emlékei, sem a jelennek nevezetességei nem érdekeltek; egy egyszerü sirt kerestem-ott, egy senkitől nem ismert, egy dudvával benőtt kőlapot, egy honfitársunknak sirhantját, kit az uldozó sorsvihar ide dobott, kit hosztadi távol megőlt a honvágy, kit miután egész életét honának áldozá, jutalmul még azt sem nyerhetné meg, hogy hamuvai a hon szent földjével keveredjenek össze.

Mindenkitől kérdezősködtem azon sir után, melyhez eljövék zarándokolni, melyre elhozám a távol levő hon áldását, és senki sem tudá utasitani, senki sem tudta annak letelét; oszzefuloltam a vidéket, felkuttatam minden bokrot, minden kőhalmot, melyek kérdésemre némák maradtak; végre midőn már kifáradva, kétségbeesve, sükerletlen bolyongásom a varosnak északra eső kertekbe vitt, s itt szivem ösztöne révezetett a keresett tárgyra, meglaltám ott a fák lombjaitól elakartan a szerény emléket; letérdeltek melléje, s a részvét könnyeivel öntözém a szent hantokat. — Nem hoztam én ugyan illatos kenőcsöket, nem öntözém meg sirodat tejjel és borral mint a görögök szoktak tenni a hon védelmében elesett hősök sirjai felett, nem öntém az áldozatok vérét sirodra Tokoly, hanem megöntözém azt a szenvedés, a részvét könnyeivel, s egy szomszéd borostyán bokorról letörtem kit ágat, s koszorut fonva belőlök letevém sirodra.

Fogadd ei ezen egyszerü áldozatot; sirod oltár előttem, hol leborul lelkem, s a szabadság nemjőchez intezett imát rebegnek ajkaim, sirod imádj, lelkedben, s elhivám szellemedet szent vértanu, hogy adja rám s a honra áldását.

Itt vagy te a nagy Hannibal mellett elemetve, az ő sirjat schol sem lelheti talalni, az ő sirjat senki sem keresi fel, mert az a nép is, melyet kizöle, kivete ő a sirbu a betmezteé anyai kiálltott szenvedés után is el, s fiai ihletett kebellel vándorolnak el sirodhoz, s ott felöttik egy reménysugár, melyre fel van irva:

Még élnek hős, még jönni fog
Egy jobb kor, mely uta
Buzgó imádság epedez
Szózszerek ajakán.

Tokoly siremlékre egy négyszögü márványlap, felül egy czimerrel, mely egy vért felső kéd szegletén két koronázott szakbol kiemelkedő, s labán kardot hordó oroszlánnyal. A vértkőppontján kétfejü sas, s lapjának negy oldalán negy állló oroszlány szabját tartva első lábaikon. S e czimer alatt ezen felirás:

Hic requiescit ab heroicis laboribus
Celassim: Princeps Emericus Thökölу
De Kösmárk.
Hungariae et Transsylvaniae Princeps.
Vir a rebus pro assecenda Patriae
Libertate forfitter gestis
Tota Europa celebris.
Post varios fortunae casus
Tandem extoris
Inter ipsam renascentis
Hungariae libertatis spem
Exilii simul et vitae finem fecit
In Asia
Ad Nicomediensem Bithyniae Sinum
In suo forum campo
Obiit Anno Salutis 1705.
Aetatis 47 Die 13 Septembris.

Az Iszmid közelében levő Brussa ad Hypium messze terjedő romjait meglátogatva, másnap gőzösre ültem s elhagytam Iszmidet.

Az iszmidi öböl parijain mindkét oldalról több nevezetes városok romjai, s több nevezetes emberek sirjai vannak: nem messze Iszmiden alól a jobb parton Izsmiddal Stambulfelé menve) van Hercke—a régi Ancyron, hol nagy Constantin halt meg s van eltemetve. — Herekével csaknem szembe a balparton van Kara Muszál, hol Szumának egy ily nevü vezére van eltemetve, ki az iszmidi öblon több várost elfoglalt, s a törökök nevét ezen faluban, s az Agathan hegy uj nevében őrizték. — Alább van (a bal parton) az egy kinyuló földnyelven szépen fekvő Erasz, a régi Heleonopolis, Helena császárné születeslehye, s hol Jeruzsalemből visszatértekor kolostort s erődet épittetett, s hol később a szelcsuknak a keresztesek csontjait épitőnek várfaltak. — Csaknem szemben van Taushandcsik (nyulas) a régi Philocrep; s Gebshe vagy Gebissa—a régi Lybissa, hol Hannibal a méregpharat kiürité, s hol temettetett el a sorsüldozott carthagói hős; szemben a balparton a melegfürdőkről híres Jalova—a régi Drepanon, itt mart a Sinus Astacenus anyirja kiszélesül, hogy a balpart a tavol kődeben rejti el szép hegysorait, s csak a jobb part ujuló tájképei lebetlek figyelmen s vizsgálódásaim tárgyai. Eskihypart a régi Niketiatot elhagyva s egy 3 águ földnyelvet, mely mint oriási trident nyul be a tengerbe — a Bizion alatt tünt fel, melynek partjain van Daritse a régi Bizion, s az öblöt alkotó első hegyek egyikén Pendik, a régi Pantichion. Kartaltol (sas) már feltünnek a fejedelmi szigetek, s Stambul ezen pontról igen nagyszerű képet mutat. Kartaltan alól van Maltepe a régi Pelaconon, hol verte meg Orkhán Andronicusnak Nicaea segitségére siető hadsergét; ezen csatában a császár maga is megesbesült, Ecotrochos a nagy hetércha, Manuel Tarchanestes, és Nicephorus Cantacusenus elestek, s Maltepén vannak eltemetve. — Maltepétől egy órai, s Iszmiddtol 7 órai ut után Stambul kikötőjében gördult le horgonyunk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

kőt, s hivatva lenni látszik arra, hogy utóljára is ő tartsa a Nagy Mohamed vallását Ázsia dús virányain.

E szerint a már megkezdett szerb vagalom kérdése a végelemzésének a föld kerekségének két világrészére szól; ha bár eszközynek látszik egy időre, de egyszersmind jól belátható a megsértheltem tér, hol ezen kérdés oriassá nőheti ki ónmagát.

Közreadatott a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara jegyzőkönyve, melyből a következőket emeljük ki. Az okt 5-én tartott ülésben Titkár felolvasta a cs. kir. magas helytartóság elnökségének m. hó 30-ról kelt rendeletét: melyben felszólítták a kamara legfeljebb e hó 8-ig több kereskedőt és iparost ajánlani azon tanácskozmánya, hely a községtörvény felett fog véleményezni.

A kamara e magas bizalom által magát megtiszteltve érzi, s midőn annak engedni kötelességének ismeri, épp oly kötelességének tartja kijelenteni, hogy a felentő ügyet s az a felentő tanácskozmányban részvétel halaszkeres kivétlinek kell néznie: e mellett el nem titkolhatja azon tapasztalatát, hogy a közösség a községügy rendezéséi nem a kereskedőket ajánlott s a magas kormányügyi kinevezett bizalmi férfiak, hanem szabad választás által kijelölt ügyvezőkből tanácskozmányátol várna.

A gyulés a jelöltek közt obajtván látni alelnök Zsigmond Elek urat is, — alelnök kijelenti, hogy e megtisztelést gyönge egészsége miatt, a mely minden utazást lehetlenné tesz, el nem fogadtja, s e okból a kamarától ajánlott bizalmi férfiak sorából kimarad. Ajánlva lőn jegyző és kamaratag, háron a kereskedelmi, 3 az iparos osztályból.

A nov. 11-én tartott ülés főbb tárgyai voltak:

1. Az erdélyi cs. kir. bányaigazgatóság tudatta, hogy a m. pénzügyminisztrium ellatarza a rozhanyai cs. k. bánya és hutaművek szabad kézből eladni. Az erről szóló hirdetés és feltételek leirásból egy példányt azon megjegyzéssel zár e tudósításhoz az igazgatóság, hogy azt a kamara közhirré tenni szíveskedjék.

2. A magas cs. kir. keresk. miniszterium küldi az idei jutius és augusztus havak folytán osztott vagy változás alá jöt kiváltságok jegyzékét.

3. A szilágy-somlyói cs. kir. járásbiróval tudatta, hogy Sz.-Somlyón a m. helytartóság jóváhagyása mellett kereskedő társulat alakult, s közli a megvalasztott tisztviselőt megnevezi.

4. A cs. kir. m. helytartóság tudatta, hogy a m. cs. kir. belügyminisztérium helyesnek látta elrendelni, hogy az ujabb időben divatba jött oly gyutacsok, a melyekre a golyó már rea van alkalmazva, s a melyek chez kiszaló fegyverekből minden lőpor nélkül eszközlik a lövést, csak gyártóik és emberekének adathasanak el, miután ily fegyverekkel is lehetséges vezetjes, sőt halálos sebet ejteni.

5. Az erdélyi cs. kir. postaigazgatóság válaszol a kamara idei augusztus 25-ről oda intézett jelentésére, s tudatja, hogy a posta naponként kétszer közlekedését Kolozsvár és N.-Várad között igen czélszerűnek ismeri s kész volna a megszüntetett esti postát élethelyeltetni a m. miniszteriumnál jóllévő javaslattal, azonban ez csak azon esetben tehetné, ha bizonyos volna, hogy a tiszai vasutjavaslatban szándékolt vonatokat telen át is kétszer járatná, a mire éppen nincs kilátása; sőt a n.-váradi postaigazgatóság tudósítása szerint kösszen kell tenni a kamarának, — a kamara helyesnek ismeri, s azt hogy a n. t. postaigazgatóság aggodalma teljesen alapos volt, minthogy a tiszai társulat f. hó elejétől kezdve a nagyváradi vonatok érkezését s indulását siljolt egyre szálltá.

6. Az erdélyi cs. k. m. helytartóság leküldi Szigmond Elek ur a községtörvény felett tanácskozó bizottmányba lőn kinevezve. Titkár jelenti, hogy alelnök ur, e megtisztelő bizalomról kényteltem volt köszonettel lemondani, miután egészségi okai miatt — (a mint azt a m. hó 5-kén tartgyhan mint gyülésben kijelenté, s ez okból az ajánlottak sorából magát kihagyatni kérte volt) — az utazásra teljesen képtelennek érzé magát. Miután pedig a kamarától ajánlott más bizalmi férfiak közul egy sem lőn a tanácskozmányba meghiva, a kamara ez ügyben kéjszkedésre nincs alkalmas.

7. A kereskedő társulat Tasnádon némi felreértések elenyésztetéseit felvilagositást kér a vegyes kereskedés értelmezésére nézt.

Az alott felvilagositás következő értelmű volt: Erdélyben az ideigl. kersk. és iparutasitás 26. §-ke ot osztályazat ismer el a kereskedésekre nézve; de a 28-ik §-ben azt is hozza teszi, hogy ez osztályok közul elég egyet tudni, hogy valaki mis oszálytu kereszte is jogot nyerjen. A 27. §. pedig világosan kimondja, hogy a magaban tobb osztályt foglaló kereskedés „vegyes"-nek neveztetik. Ebből önkényt következik, hogy a vegyeskereskedések azok minőségére nézve semmi korlátozás alá sem jöttek, sőt a szokásban levő öt osztályt mind magukban foglalhatják; s ez az itteni kormányszéknek is tetszik. A szövet-, fűszer-, vagy vasáru-kereskedők kösodia miatt panasza a vegyeskereskedők ellen annyiban méltánytalan, mert a törvények értelmében nekik maguknak is joguk van tűzelőket, egyszerű bejelentés mellett, hármily árunemekre kérjenszteni. Ha az itteni kereskedések fogalmát másként akarná valaki értelmezni, oly korlátozás alá vetné, a mely miatt a szabad verseny mindinkább terjedő hatalma előt meg nem állhatnának, s most, midőn minden a legnagyobb és legegyorsabb változnak van alá vetve, a kereskedésket megkötezná azon természetes jogtól, hogy áruczikkeik közé éppen azokat vegyék fel, a mik az idő szerint legkelendőbbek.

8. A cs. kir. m. helytartóság véleményt kivan a k. fejérvári iparegyesület azon folyamodványa, a melyben az ócsombatu hetivásárokat péntekre, s a meglevő 4 orsz. vásárból hetiőt az izraelita ünnepek miatt más napokra kérnek indítatva.

A kamara véleményezése következő volt: Az országos és hetivásárok az idők hosszu során annyira szokásos rendőt vallottak, hogy változtatásuk a népnél csak zavart, sőt maguk a vásárok teljes megszüntetése okozhatják, a mint erre már példák vannak. A vásárokat látogató kereskedők és iparosok már régi idők óta ugy beosztják maguknak az időt a különböző vásárok látogatásara, hogy a megszokott rendőtl való eltérés testnek kárukra valónak, fölleg, miután a legnagyobb rész hirdetőket, hirdetéseket nem olvasván, a változtatásról nem értesülhet. A k.-fehérvari országos vásárok a népesebbek közé jártak, s kár volna létezésének változtatása által kockázta tenni. — A helytartósnak ajánlja a k.-fehérvári cs. k. megyei hivatal helyesnek jegyzi meg, hogy ezek kizárólag termények adásvevésére lőtén szánva, a kerelmes izraeliták vásárlasaikat megbiztatták igy is megfeleltek, a mint tehetik is, s ha szombatról pénteke helyeztetnek is, a környek fölöttvevői zavarba hozhatják, s a vásár megszűnnést is okozhatják; de ezen kívul felhozhatni meg: hogy a szombati hetivásárok minden községben a legnépesebb izraelitak lakt, azon természetes oknál fogva, minthogy látogatásuk a fa kereskedő vasárnap miatt legtöbbször munkaiőt rabol el a földmivesektől, s ez nemzetgazdászati szempontból is nem mellőzhető körülmény fentartásuk mellett. Van példa is a, a tőbbi közt Dicsőn, hogy az e napra szett hetivásár áthelyezése az egyes gyülekezeti magyarnak eredményezte. — A k.-fehérvári tanács azon állitása, hogy az izraelitak az elemi szerket dragábbakká teszik, ha maguk is szabadkoznak, inkább a folyamodók mellett, mint ellenük szól, — mert az elemi szerek szerkeztetőinek a jobb és fölmivesek élnyére vannak, a kiknek ugy is elég okuk van a rossz szerket panaszolni. — Azonban mindezeken kívul meg azon lényeges indok is szól e kérelem megadása ellen, hogy az engedményezés kedvező eredményeit illetőleg más czélszerűbb intézkedésekhőz vallásu lakói a szertartásukkal összeütközésben levő vásárok és szokások ellen folléjjenek; a kik épp annyi joggal kivánhatnák kérelmük teljesítetet, mint a k.-fehérvári izraelitak. Szerintünk azonban azt, ily fölléjjenés, — az országnak annyi vallásu népessége mellett, kisnyi hasznot s ugy kevés kedvezőt kezményt nem is lenne a jelen kérelem teljesítésének, az kiszerülhetlennek látszik, hogy a más helységekben lakó izraeliták legalább a szombathi hetivásarok ellen fol ne léjjenek, miután a szombat a legjobb helyi szokásban van.

9. Az erdélyi gazdasagi-egylet jegyzőket kéri a kamara kerültetőben ezt országos vásároknak, — e jegyzőket a magyarhoni központi gazdas.-egylet használatara akarván bocsátni, a mely egyszer az erdélyi orsz. vásárok hibátlan lajstromát oltajta birni. — A kamara alkalmat is ad e jegyzőkő kamarával együtt hivatalos adatok nyomán szerkesztett jegyzőket stb.

10. cs. kir. m. helytartóság közli a m. cs. kir. kereskedelmi miniszteriumnak a magas belügyminisztrium intézeti iratta mellett, a melyből kivehető: azon e tekintetben hogy a kamarának idei augusztus 11-ről kelt kérelme a borzelofyam táviratozása iránt. A nevezett m. miniszterium előadja, hogy a borzelofyam tételei legnádb azon okbol lónek a mostani cselekly tartalmaz, mert a teljes árfolyam táviratoza egy órával tőbb időt igényel, s az egyszerű táviratok megvegjen feladott magán surjonyok táviratozást akadályozván, a ez alkam jövedelemnek káros volt. Ha most minden koronaorszag árpolitaí papirznak árfo yamát távirni kellene, ezáltal a hivatalos borzelofyam is e czélt tetjedelmet nyerné, s a kitűzött czél nem volna elérve.

A kamara kénytelen elismerni, hogy a felhozott ok a borzelofyam teljes táviratsa ellen elégge fontos, bátor azonban megjegyzi, hogy az allam jövedelmére s a becsi bankárhazak érdekére nézve tekintet nélkül, a mely ugyan mi sem vesztinek fontosságtól. E papirok a legtöbb koronaorszag gazdasagi viszonyainak alapját képezik, s a foldbirtokos oszztlyra nézt a nyerhető vagy veszthető nehány százalék, fölleg a papirok ingadozásai miatt, a mely ingadozások a legtöbb esetben okoz. Egyébiránt a borze-surgonyben csupán 11 orszag nyberi papirja van, s ezek a más 7-tel együtt 18 tételt adnak, a mikor pedig tetszőleg bármely más napi papirt is, s ugy mint a egész borzelofyam, a melynek elhagyott más tételei a koronaországokra nézt ugy sem sok érdekkel birnak. A kamara e nézetből kimulva bátorkodik a m. helytartóságot ujból fölkérni, hogy a m. cs. kir. miniszterium előtt ez ügyet pártolólag fölemlíteni kegyeskedjék.

11. A cs. kir. m. helytartóság véleményadás végett a kötvetkező ügyet közli: a sz.-somlyói tímárok a krasznai hetivásárok látogatástól a járásbiróval által elttiltatvan, e tiltalom ellen folyamodtak s azt kérik, hogy a kraszna-szilvásiak tímárai egyike sem jogozott és teljesen kizpett mesterember; hogy kösötmányeik a közösnenget kárára vannak, s a piacz szükségeit ki nem elégitik: hogy végül a hetivásárok látogatására a szomszédi tímárok a régi szokás által jogot nyertek, s a birtokosság engedélyét birják. — A kamara kérelmére a m. helytartóság 1856. jul. 25-ről kelt rendelete, a mely a hetivásárok látogatásat az idegen iparosoknak és kereskedőknek megtiltja s a melynel fogva a sz.-somlyói járásbirónak is a fenfőrgo tilalmat kiadta, ez ja ellen hasonló esetben a megtartandónak jegyzi — nem azért, mert a helybeli iparosokat vagy kereskedőket az idegen versenyt ellen oltalmazza, hanem azon okbol, mert a hetivásarok egyelőt a gazdászat terméinyei és eszközei adásevésére vannak szánva. — A jelen esetben e tilalom ellen annyival kevésbbé látszik szükségesnek kivétetni, mert kösötmányeik a tímárokon kívül meg öt rendes kereskedés van, a melyek a kereszt czikkekkel (tehát bőrkészítményekkel is) e közönséget ellátni képesek és bizonyosan készek is, mihelyt a helybeli iparosok kösötmányeik, a mely ugy mennyiség tekintetben a közszükséghez meg nem felelnek, s éppen e kösötmány hiánytevezi a sz.-somlyai tímároknak a versenyt a krasznaiak készítményeivel, a melyről állítják, hogy kevésbbé jó, mint az ovlc; ugyan ez okbermelyik kereskedő kösz bizonnyosa lenni e készítményekről, a bizonyosan kellő beszerzni, mert a mennyiben kerul magunkat az iparosoknak az ártandulás Krasznára, a mely mellett mindig tetemes idő is meg kárba.

A gyulás a vásárok látogatására nézve ez ezet előtelebbi meg nyilatkozatát kiván tenni. Igaz, hogy az ipar és kereskedés fejlődésére nézve a kornány gyámokszerui intezkedéseel inkább akadályozóak, mint jótékonyan hatnak; s ily szempontból s fönnebb emlitett m. helytartósági rendelet is akadálya a korlátlan forgalomnak, azonban itt Erdélyben az uralkodó szokásoknál fogva ez ugy nem is jő lépes eredményeket. Ugyan is az itteni parosok szenvedelyes ragaszkodása a vásárok látogatásához tőbb kárukra van, mint hasznukra. Az igy eszközöll kis hasznot az uti költség és időparazlás nagy részint fölemésztí, mert a kolgotjon forgalomnak, azonban itt Erdélyben az uralkodó szokásoknál fogva ez ugy nem is jő lépes eredményeket. Ugyan is az itteni parosok szenvedelyes ragaszkodása a vásárok látogatásához tőbb kárukra van, mint hasznukra. Az igy eszközöll kis hasznot az uti költség és időparazlás nagy részint fölemésztí, mert a kolgotjon forgalomnak, a mig maga vásárban jár, otthon vagy éppen nem, vagy bizonyosan lanyhán foly a munka. A vásárokba járásra pedig a különben is számos országos vásár elég ingert nyujt, a hetivásárok által csak szaporodnak az alkalmak. E körülmények, a munka ily kevés feloszt ásában, midőn t. i.

*) Mi részünkről a kézjegy czáfolnek kelendőségben semminemű megszerzőket nem pártolunk. Kőszönet és örujjon kik a mit tesznek, s vegye meg a kinek tetszik megvenni.

Szerk.

az iparos egy személyben mesterember és kereskedő is, lelhető fel egy részt az oka annak, hogy a hazai iparosok oly keveset gyarapodnak uletukben. Remélleti azonban, hogy ezt magok az iparosok is lassanként belátják, s gondoskodnak róla, hogy beszátmenyeik a távolabb vidékekre a kereskedelem sokkal természetesebb utjain jussanak el.

K.-Fejérvár, december 15. 1859. — Mint falusi ember, ügyem-bajom elintézendő, a szerkesztőhöz a jöttem. Legelőbb is legtetemet a selatér — a varos s szép kis s z i g e t e l é — ingám; melyen nem régiben a sárcsónak — ad notam: Kuncsorda — iszonyu tábora háborithatlan nyugalomban legelészett vala, de mint ugy most a varos évtizedes életében a fontova lépegetés okos és horszerü halódásnak bizonyuyal nemcsak legjobb tanujele, hanem lakóinak az évszakok szerint legkorunczebb felindultó helye is. Ide faradásom jutalmazva lőn. A selatér szépen és szinu fűbeljedő szenge fával, szabatos feloszatásban idő-sabb ültetvényekkel ugy a sétagyalogutakon — hova oly szépen beillenek Hunyadi János tervezett czczszobra — valóban szépen mesmre szolgalt. S hogy a mintazó lelke se maradna érintetlenul, annak egyes pontjain tőbb regi romai szobor alldogal mellettem, legtöbbnyire csonkán. Egy tellett vilag romjaibol maradt csonkitott műemlékek czek. A mathematikusok az egre, — eszelelvén a csillagok mozgásait, azoknak egymásrai befolyásai s résztint termezetes, résztint jelképes alakokat festenek, ide biztatnak, oda skorpiót, amoda szuzet, ide oroszlánt stb. es nekik a képzeletzsulte kelőjén fölszerelt tüszitelők fölszerelvenyei s azok eszközul szolgalnak egymás megértesere. Es mi! nemcsak hogy tüszitelőben tartanók egy sirba temetkezett, nem koholt, de valo s vilag remekeit, melyekkel — ugy szólva — előnyelven beszélhetnék a hajtunk multjairol, de inkább hideg, bünös közönynyel tapodjuk azokat lábainkkal. Tekintsenek czak Pestre! Ott egy egesz mozó a romai nagysag sirjait fodozi. Minden domboscska az enyészet romboló hatalmaról tanuskodik. Minden épésnyi ugy szólvan romokat takar. Igen, hol lenyes palotak pompáztak, ott most harom jszal s mindenszert csaradtak álott, ott most gondtalanul, hidegen halad az az utas! Tán ez a hely az, hol a csaladanya szive forró szeretetével enyeljelt bedves gyermekeivel; tán ezen a helyen, e lenyes utczasoron lépteit vezig a dalnokok ajkai mint Hunyadi Mátyás oda van, minden az enyészet martaléka lett. Romba fekszik a hires Apulum fönye, büszkesége; s a mi még megvan: arra is az idők hatalma hanlot, nehéz hozzá rakott, hogy kincsei eltakarna a mélytanyáin nem hatott utánunk az ermei elő!

Ha a portusi szegény emberrek ugylára van szüksége: előveszi csakanyai, belevág földjebe, és számára kész a tőgja. Ha penzre van szüksége, előveszi csakanyát, belevág földjebe, kőcsegezti a téglaket s cidja jó pénzeket. Nem tudja ő, ki is mi volt ott, legfőbb örömét hazájinak tartja. Nem érez semmit, pedig oit tapod, oit azon a mozaik padlózaton, hol egykor tán a vitéz leventek örvendeztek kikuzdott harczai borostyánaik fölött!... Minden oda van, minden az enyészet martaléka lett! Czak mi nagy szegyenünk van hideg, egykori hősünnyeséget tapodni a multnak e nagyszerű halotta mezőjt!

Közel van-e már a kor, mely meghozza azt az örvendetes pillanatot, melyben e hon gyermekei a régi idők és emlékeihez szeretetesen ragaszkodnak s akarjanak is lenni? Vagy azt szüksége van-e a szegyenünk s a legnagyobb szegyenünk gitsak ujat hazánk régi emlékeivel? Már legyen elég régi bűnt elkövetnünk!... Van czakuk is Muzeumunk; és mi szegyenlenne, ha egy-egy régi remek mívű czikket, melyet czak s kis hely is oly dus, gazdagtanok intézetunket; mi egy múzeumtól vezetnél ásatás által könnyen elerhető lenne. Oh te aldott szép kis hazám! szeretném fiaidat sok helyen halálos szendergésből egy fölrázni, hogy czodeskedjen oly messzetalók lennének gondokozásban, mint a te legszebb szép napjaid!

Ilyszerű gondolatok és kivánatok hozak lengésbe lelkem szárnyait, a hogy töprenkedve sétalgattam falusi letemre a varos kisnő, öszre nem vevém sétaelőtti kijövetelemet mikép, s czak abból az egyből, hogy egy kőmivesnő ment el a tőle a papsztalastól mit el nem szenved az ember? És éppen ezért, a mit látok és hallok most?

Itt egy kőpolnácska, nőzárda és iskola. Mellettük egy felől egy kőtartó szemináriom van, a melyben fiúdszintjeiben kavezd ternyet; másfelől szintén egy nagy ház van czukcsolva. Oh mi szépen meghuzata magát közbul az a kőpolnácska kicsinke tornyával, zárdajával és iskolájával: jeleul, hogy milyen kicsin helyre férkezhetik az Isten háza, az erének öbrezsége és nevelője, s az igazi hazaszeretet szivekben szerettetik s valóban a mogtestesult alázatosságnak igazi jelképei czek. Ott virasztanak imádságban az irgalmasnénikek, mig nappal a varos lakóinak, minden vallásulonbeng nélkül oltatják, tanitják, serdülő lányiat.

Kiáló szüksége volt e nőnevelde a varosnak és vidékének. Es a kiáló szükséen segitett a főpásztor atyai szeretete. De mintha czalnának szemeim és fuleim! Ott a kőpolna, zárda, és iskola közvetlen közelében, abból a tarka-piros kávéházból zajos mulatság hangjai hallatszik. Gondolatban magam ott ve is beillik a legujabb divatu baladás szótárába.... Valóban el kell pirulni, ha az ösök szegyelnek, mintegy hagyományos szeretettel átharoló magyart a vallásos illedelemre Porosszegnásnak fölszinen tartani s a szép szándékot megszégyenitő szerint a templomok és iskolák közelében korcsmákat nyitni, és fármás multalo helyeket tartani nem szabad. De éppen jó! Amott jó egy tisztelendő atya, tán bővebb felvilagositásnyert hetek alatta. Jó estét adjon az Isten! Kérem tiszteletendőszerű, mecsolő nekem, ha falusi emberre szabad szólnom s kérdeznem elő: miért van itt éppen e szent helyek közelében az a fármás mulatság? Ugy tudom, hogy ma van megnyitási ünnepélye e kávéháznak; hja! nem tudja uraságod, hogy ilyesma s oszi divó korszellem követelménye!! De hagyjuk a szegyenkezést... Jobb ha uraságod örvendetesebbeknek ad helyet lelkében.... Ime, itt ez iskolában csak nem 200 leányka oktattatik minden vallásulonbeng nélkül négy irgalmasnénike alatt, kik tapintatos eljárásuk és faradhatlan szorgalmuk által, már is gazdag eikert mutatnak fel, miert is mindenkinek osztatlan szeret-tet birják. Ő kivülök a katholikusokat még egy magyar és egy nőtet hitelemző oktatja a vallás elemeiben. Oh ha hallana azokat az ártatlan lisdeket, mily szépen tudnak feleiul! Es latna a főpásztor atyai szeretőt gondoskodásai gyümölcseinek, ki bőres teendői közepett is annyiszor jelenik meg ez ártatlan nyáj közőtt ölet kérdezgetve és oktatgatva: tudom, szivben és lélek-

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRA

meg-legifjabba téme vissza uraságod falusi magányába. Azonben megifjodva téme vissza uraságod falusi magányába. Azonban megszerencsem lenod együtt sétalhatni fel a várba, meg más divendetesekkel is szolgálhatok önnek. Ugyan kérem.... Ó excuja e hó 3-kan este jó egészségben érkezett meg hajtónk nő órakoba haljuknra szerencsés vala kieszközöltetni a 600 frt évi fizetést, mely nem sokára elethe is lep, mivel a magas minisztrium e tárgyra nézve meg a multhó 10-ikén kiadatte rendeletben. Tovabbá ő excja legyen intézkedése folytan a novendek papok közt tegyen tüchtigfigyelte fog felállittatni, mire az eszközökot ő ninga saját költségen már kegyeskedett Bécsb l megrendelni. Ő már távozni akarek ennyi órámre gyulasztó jó hirrel, de a tisztelendő ur a sok jó hirt meg egy jovát tetette. — Hallotta-e urasógod, hogy a legelső tanitói tanacskozmány Erdélyben e hó 28-kan fog megtartatni itten Fehérvárt? Erre nézve mar a helybeli esperes-kanonok mellttsagos Hubatschek Ádám ur rég közöltte hivatalos feldolgozásul kent anyagot; s hogy ez idvös feladatnak szerencsés nem hanggyott el a pusztában: munatjak a tanitók egy részének a kitüzött themak folott mar eddig beérkezett dolgozatai. Ezn szépen megkszönve a tisztelendő ur szivességt, hazafiat tartoltam, azzal az utogondolatal, hogy a vásárra ujbol berandulnak folytatandó szemlelödéseimet.

Irnák—

Székely-Udvarhely varosa dec. 14-kén tartott közgyulese elött, a Muzeum-egylet eltö nagy gyülesen a varosnak köszönöse vigott polgermeester Solymosi Karoly, kath. tanár Boros Lázár és ref. lelkesz Baczoni Ádám személyökben jelenvolt kulldottseg az ünnepely folyamanyi korulmenyes jelenlétet tevan: ez hazafias orommel fogadatott, a megejezett kötelezettsegek elparasztó ünnepely köszonyt szavazatott. Mely alkalommal, koveteink eröltetszetese nyoman, a varos-gyules a két testvér haza két nagy fiát, m. akademiai másodelnok báró Eötvös József és m. ur az erdelyi orszagos Muzeum letesülesenek legfobb tenyezöjét, egyik legkiesebb pártfogoját és nökös gr. Mikó Imre ö nmigat, a nemzeti irodalom és tudomanyosag erdekebeni, örök fenynyel ragyogó erdemeik hazafias mellöntahtalnak jelenl, a lángoló lelkesedésnek szunni nem akaró eljenzésekben közöcsei közöt, közakalmat és szivet tisztelvén! polgari vagy a vásarlóta, a az erröl kesztü jegyzökönyvben a polgari okolvekesnek diszes kiallitasban es menöl elöbbi eikuldeset határozatlag kimondotta.

Gyergyó szent-Miklós, dec. 15-én, 1859. — Ugy látszik, mintha videkunk egy idö ota kitörölteltett volna azon helyröl, mely öt neha a hirlapok hasábjain megillette, talán azért, mert az öt mindenelöl környező hanyak altal elszart helyzetöné fogva nem lennének oly elceljenesegi, minök az olvasó kösönösen nezt eziskolai hanyaik, vagy talán mert szerencsekösen hallgassnai melloztetik azoktól, kiknek toll vagyon kezeikben.

Én tehát a tiszteli szerkesztöség engedelmével röviden elmondom, hogy csakugyan mi is elünk; a legelöbb is örömmel irhatom, hogy a widékunk kilenczy nagy szabadságosi Helyes ajánlatai' s legmagasb segély folytan Gyergyó-szent-Miklósom magalapitott alreallanoda, miatan az alapitók altal 3. osztalyra megvalaszottt három egyenek — nemi kozhejutt nehanczegek lesz büzösesen, a kik a nevezetteket, hogy megvesszenek elkinthetö. Ezen tem szak a gyergyói, hanem a szomszéd videkekre nézve is anayira fontos, es udvos Intezet letörhozatala kösül erdemeit helyebli fö esperes ö t. M. A. ugyanis ö nem ismeretunnk nem lehet, valamint masfelöl az igazsag erdekeben azt sem hallgathatjuk el, miszerint akkor, midön a kisvaslabi roman közönseg is gyengeségéhez képest az alapitashoz hozza járult, az ezen intezöttl legöbb közöttlen anyagi hasznat szonnal erdekelt ermöny közönseg alhan rösztvonni nem kivan azon allitast használvan fel vonakodása ürögyeül, miként a helybeli szekely község pénztára, melynek rendes es jelentekenyebb jövedelmei a közsegi hasvaköbl allanak, a melyhez czélöt nem ismerunnk nem lehet, valamint masfelöl az igazsag erdekeben azt sem hallgathatjuk el, miszerint akkor, midön a kisvaslabi roman közönseg is gyengeségéhez képest az alapitashoz hozza járult, az ezen intezöttl legöbb közöttlen anyagi hasznat szonnal erdekelt ermöny közönseg alhan rösztvonni nem kivan azon allitast használ

MUSEUM BUDAPEST

ozen tórok kérdés legalább mostanra eléjtesek, s Lesseps és a Suez-csatornába dobassanak. Ha az angol kormány semlegesen vagy közönyösen nyilatkozik, minden fonom horognak, mely orosz, vagy más európai szövetség után halász, letérdeinek hegyett. Mi hasonló fondorkodásokat nem utánzás által kizárhetnék le. Bár mennyire óhajtjuk is, hogy Oroszország szilárd szövetségben álljon, hogy Oroszország függetlenséget, segélyet még sem vásárolhatjuk meg uralkodási vágynak valamely közvetlen előségítése árán. Bár mennyire örülünk is, ha Franciaországgal szilárd szövetségben maradnánk, Oroszországot meg sem áldozhatjuk fel. Ausztria megvetti szövetségünket, mint kedselmeskedőt és hatástalant, és maga Poroszország is panaszolkodik, hogy semmit tervét nem pártfogoljuk elég melegen. A mi nagy czéljaink Törökországot az orosz, Oszaszországot pedig a francia vagy osztrák bekebelezéstól megóvni. Oszpontosítjuk erőfeszítéseinket és akaratörökné nagy czélokra, a nem engedjük át magunkat kicsinyedésének, például, hogy az egyiptomi puszták francia czélrészét megöltalmazzuk. A pusztá onmaga védhatni magát. Miért ellenségeket csinálni oly czélok miatt, miket éjjel es terület onmaguk is elérhetnek?

— Bolognai, dec. 10-ki tudósítás szerint Buoncompagni proregens nyilatkozott, és határozottan a forradalmárok véleményéhez csatlakozott, csak hogy bebizonyítsa, miszerint ő is azon párthoz tartozik, mely Olaszorszag szerencséjét az önkenytes csapatok fegyvereire alapítja. A proregens ugyanis a Romagna és a herczegségek ifjuságát egy kiáltványban fegyverre szólítja fel. Buoncompagninak még 20,000 emberre van szüksége, hogy déli Olaszországba törjön, és ott az ezerek előidézendő forradalommal a törvényes uralkodók ellen folléepjen. Farini hasonló értelemben szólította fel az emigránsokat, és romagnolokat, hogy az ujonnan alakitandó 3-ik bersagliori zászlóaljba sorozassák magukat, mely a király nevét viselendi, mint kinek rendeletére alakittatott a zászlóalj.

— A „Tr. Ztg.“-nak irják, hogy azon vélemény, mintha a franczia megszálló csapatok ujévre Lombardiából kivonulnának, alaptalan; ellenkezőleg a francziák intézkedéseiből az tünik ki, hogy az egész lelét ottaharjuk tölteni, ami a miláninakik nem igen van kedvükre, kik nem sokat gondolnak a francziákkal.

— Miként az „A. A. Z.“-nak, Florenczből irják, azon párt, mely szeptember végével ellenforradalmat akart előidézni, de a mely a kormány éberssége által e tervében megátoltatott, ugy látszik nem akar működésével felhagyni. Meg azon körülmény is, hogy a postáról orok számára levelet hozó szolgák e levelek átadására késztetnek, képtelen óket visszajeszkedni. Rousselot franczia tábornok, ki oktober elején barátságosan kisértetett ki, meg nem szünötte meg tevékenységét, és ugy látszik, hogy a restauratio ugye itt meg a gyönged nőmnet is igen érdekli. A piemonti párt azonban azt hiszi, hogy korántsem tosacanaik, hanem idegen egyénségek vezetik a láthatatlan forradalmat.

— A „Journal des Débats“-nak azt jelentik Rómából decemb. 12-kéről, hogy a szentszék egy, 7-kéről kelt tiltakozányt közbesitett a diplomatiai kar tagjainak. Abban szemére vetiettik a piemonti kormánynak: hogy a romagnai polgári hivatalnokoknak és hadseregnek megengedte huségi esküt tenni be Victor Emanuel király részére; kimondatik benne azon szándok, hogy ezen uralkodó oit királyi czimet vett fel, oda piemonti hadcsapatokat küldött, az igazságszolgáltatást nevében gyakorolta, a vámvonalakat megváltoztatta, az egyház ellen törvényket hozott, csatott ki, egy regens proclamaltatott, s a dolgok még messzibb mentek azáltal, hogy oda ügyvivőt is nevezett ki. O szentsége államtitkára mindez ellen tiltakozik, „s felszólít minden kormányt, felhasználni befolyását annak megakadályozásra, hogy az uj rendetlenség, mi iránt panaszt emelt, a szentszéknek és fejedelme hátrányára oly jogtalanul és oly rég idő óta gyakorolt spoliatio kevégzett tényévé ne váljék.“ Ezen tiltakozás, mi kétségbevonhatlan diplomatiai okmány, eléggé bizonyítja, hogy a pápa államaban mennyire mentek a dolgok, s hogy Antonelli bibornok minő kedelyálapotban fogja a congressus küszöbét átlépni, ha csakugyan átlépi.

Nápoly, dec. 14. Itten a két utóbbi éjjel befogatások történtek. Egy zugnyomda fölfedeztetse szolgáltatott okot reá, mely Garibaldi-féle aláirásokat terjesztett.

Turin, dec. 16. Garibaldi kijelenti, hogy ő egy nehéj felajánlott magas állomást nem fogadott el, s ellenmond azon némely lapok által között hirnek, hogy ő Nizzában egy ott multó magas állásu nő által fogadtatott volna.

— A „Szrbszki Dnevnik“ (Szerb Napló) a következő fonos hirt közli Belgrádból dec. 18-ról: A magas Porta és Szerbia közti barátságos viszonyok megszakadtak. A belgrádi pasa ugyan is megszüntette a közlekedést a szerb kormánnyval. Ennek folytán a szerb kormányminiszter azonnal egy emlékiratot intézett a kőhatalmak itteni képviselőihez.

— A hivatalos „Temes. Ztg.“ némi felvilágositást közöl azon okról, mely a török és szerb kormány közti diplomatiai viszonyok megszakitását előidézte. Belgrádból, dec. 17-ről, tehát egy nappal előbb, a viszonyok megszakitásával, azt irják a nevezett lapnak: hogy a török pasa és a szerb kormány közt ő elnek jegyzékváltás folyt. Erre okot szolgáltatott egy török áltaiváró, kit a pasa a szerb kormány által kiadatni kivetelt, mit azonban ez megtagadott. A kölcsönös feszültség nagy volt, s ez meg azáltal fokoztatott, hogy bizonyos párt, — mely a „Tem. Ztg.“ szerint éppen nem lelkesittetik hazaszeretet alatt — igazati kezdett. A pasa már 17-én a viszonyok megszakitásával fenyegetőzik, mivel kapcsolatban állt az is, hogy a pasa, eddigi szokás ellenére, sz. András napjára nem hott latogatást a fejedelemnél. A szerbek és törökök közti összeütközést csak a rendőrőnök engedékenysége háritotta el, ki megszüntetni tanitó valami pörlekedést, mely egy török és szerb közt támadt. Igy állták volna a dolgok 17-ken a „Temesv. Ztg.“ tudósitása szerint; de már 18 kán a „Srbski Dnevnik“ jelentése szerint a pasa és a szerb kormány közt megszünt a közlekedés, mi azt mutatja, hogy a rendőrőnök eljárása még sem vezetett kedvező eredményre, mit az emlékirat kibocsátása még inkább igazol.

— Ferdinand Miksa az osztrání Fehérczegy Ur, O császári Pensége, nejével együtt multó hó 28-án Gibraltárba érkezven, incognito folyó hó 3-ig ott maradtak, s ezre az „Erzsébet Császárné“ es. kir. őzőfregattal tovább indultak Madeire felé, hol az ausztriai consul s a portugali hatóságok megtették a kellő intézkedéseket, a magas vendégek fogadására O császári Fensége, Gibraltárban mulatása alatt, a fregaton egy hajószobát könyvtárrá vagy olvasó-szobává alakittatott át. Hirszerint a magas utazók az azori s canariai szigeteket is meglátogatandják.

Ujabbak. — Páris, dec. 17. A „Pays“ azt állitja, hogy a congressus csak jan. 20-án fog czégbegyülni, ellenben a „Patrie“ megmarad most is a mellett, hogy január 5-ke lesz annak megnyitási napja. Az előbbi lap a magyarlakmak magyarlaszattainak következő névsorát közli: gr. Rechberg s hg. Metternich Ausztria, l. Cowley s Wodehouse Anglia, b. Schleinitz s gr. Pourtalès Poroszország, herczeg Goreskoff s gr. Kisseleff Oroszország részéről. A czornak Szárdinia részéről kinevezteteset szintén végleges nek tekintik, Desambrois állitólag már hivatalosan jeleuté a grófnak kinevezteteset. Az előre birelt Laguerionere-féle röpirat ma estve megjelent. Meg vannak győzdöve, hogy az egy hatalmas esemény mérvét vendi fel; valamint mindenki, ki elolvassa, átlátandja, hogy az nem a franczia külügyminisztriumban feltüntetett politikának kinyomata.

Jóbirtokú személyek szerint az uj röpirat sokban hasonlitna elődjéhez, a hires „Napoleon III. et l'Italie“-hoz. A röpirat veleje abban központosul, miszerint a Romagna, a mennyiben már eddig is elszakadt az egyházi czámtól, czentul is különvált maradjon. Ennek indokolására a mennyiben vicomte azt állitja, miszerint a pápa egyházi és világi hatalma egymással megférhetlen, miután azonban a pápának világi souverainitasi mégis birni kell, ő szentsége más fejedelem alattvalója nem lehetvén, nem marad egyéb hátra, mint az egészen el nem háritható bajt — t. i. amaz uralmi czimet és világi hatalmon egyesülést — helyt legszukebb térre szoritani, azaz ő szentsége Romának és a környéknek háborittalan birtokában hagyni, de a legalékbeli romagnolokat nem kényszeriteni arra, hogy ujra a pápai kormány alá visszatérjenek. Ez lenne a Laguerionerefele röpirat lényeges tartalma, mint azt sok felső czikczek, de lényegükben meggyőző tudósitások elődják. Hogy Laguerionniére már hittünk hivatalos állásánál fogva ily röpiratot nem bocsathatna közzé a nélkül, hogy meg ne lenne győződve arról, miszerint magas helyen nem fogadnak e nézetekben megbotránkozni — világos.

— A „Constitutionnel“ dec. 23-án jelenti, hogy ő „a pápa és a congressus“ czimü röpiratnak sebb javaslatát, melyek a pápa hatalmát ősi birtokara kivánnak szorittatni, meg fogja czáfolni.

Antonelli bibornok a pápai állam congressusi képviselőjévé véglegesen ki van nevezve s már Párisba is jelenive. A párisi pápai nuncius, M. Sacconi, levél utasitásai meghatalmazottja a szent széknek. A bibornok-államtitkár a harácsoni szent unnepek után legott Párisba menend.

— A brüsseli Nordban egyszerre ismét felmerül azon belgrádi vészmadár, mely eddigiek mindig a közelgő vihar előhirnöke szokott lenni. E tudósitó legujabb levele szerint a hadi készületek Szerbiában terjedelmes mértékben folynak, és az öreg fejedelem csak a minap azt mondta volna, miszerint mindén perczben 120,000 emberi álthat sikra.

— Stockholmból dec. 21-ről jelenti, hogy az országgyülésen manifestatio történt az olasz kérdésre nézve. Az egész gyülés egyhangulag elhatározá fel ratot terjeszteni a király elé azon kéréssel, hogy a congressusun mókodjék Olaszország ohnhatarozási jogu mellett.

— Sz.-Péterv, dec. 18. Mohamed-Hamin, kaukázi főnök Oroszországnak meghódolt. — A legujabban meghódolt törzs, az abadzekek, több mint 100,000 lélekből áll. A többi törzsek is hódolásra készulnek. Az összes sz. pétervári lapok hozzák ezen ujdonságot.

„A Dresd. Journal“ egy Sz. Pétervárról f. hó 18-ról kelt táviratot hoz, mely szerint oda azon tudósitás érkezett, hogy egy kis torz kivételével, az egész Kaukázus meghódolt. Bariatinsky tábornagynyá nevezteteti ki. Hirszerint Goreskoff hg 27-én utazandó Párisba.

Bécsi bőrze. Dec. 24-én: Nemzeti kölcsön 79.50. pft. — Metalliques 5 pontes 72.40. Urbéri papirok: magyar 74.50, erdélyi 72.50. Bankrészvény 900. Korona 16.98. Cs.k. arany 5.79. Ezüst 23.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(828) (1—3)

Sz. 8623.—1859.

Pályázati hirdetmény.

A Kolozsvár városi tanácsnál üress'ége jött egy járulnoki állomásra, melyhez 262 frt 50 kr. o. é. évi fizetés van kapcsolva, vagy esetlegesen, egy hivatalos egyházi ajándékul tan. irnoki állomásra a jövő 1860. évi febr. 10-ki napjáig bezárólag ezennel pályázat nyittatik.

Az ezen állomásra pályázni kivánók azon utasitnatnak, hogy ebeli k relmöket szabályszerű bélyeggel ellátva, az irt határideig alólirt városi tanácshoz adják be.

A járulnoki állomás elnyerésére szükséges, hogy a pályázó a magyar és németnyelv tudását, főleg a nyelvekbeni fogalmaz si képességet s bévégzett tanulmányait,—az esetleges irnoki állomás elnyerésére megki antatik, hogy a magyar s német nyelvbeni jártasságát és képességeit, mint két esetben pedig eddigi közszolgálatát, ugy politikai és erkölcsi feddhetlen magviseletét tanusitsa.

A tanácsból Kolozsvárt december 20-án 1859.

NEM HIVATALOS.

(829) (1—1)

Leszállított áron

kapható minden könyvkereskedésben Szabel Al. segédtabárnak a kamatok gyors kiszámitásra 1 kr-tól 100,000 frtig. $^1/_4$ $^3/_4$ $^1/_2$ 1. 1 $^1/_4$ 1 $^1/_2$ 2 $^1/_2$ és igy tovább 10 czázalékig, 1 évre meg 6. 3. 2. és 1 hónapra, tovabbá 29, 28, 27 és igy tovább egész 1 napig, az átszámitási táblázatokkal és a legujabb bélyegadó fokozatokkal együtt.

Ára eddigi 1 ft helyet 70 kr o. értékben.

(823) (3—3)

Két kaneza, nemes vérü és nagy termetü, fölög anyakancának tartandó — illendő áron eladó. — Szászvárost 97. hiz szám alatt rollnk tudakozandó.

(826) (2—3)

Ambrus Sámuelnek Nagy-Enyeden a piaczsoron a városháza és a kolégyom fogadója szomszédságai közt, két épületné'kül telkei örök áron eladók, egyedenkéntai a tulajdonossal M. Sulyében 68. szám alatti házánál személyesen vagy bérmentes levél által, utó'só posta Badaóth.

(827) (2—6)

Alólirt tisztelettel tudatja, hogy

urbéri kármentesitési kötvényeket

500 frtig $^1/_2$% val, **500** frton felül **5000** frtig $^3/_4$ %, **5000** frton felüli öszvegeket pedig $^1/_2$%-val, kamatok megtérítésével a bécsi bőrze napi árkeletén alól bevál.

Ezenkívül mindennemű állampapirokat, bőrze képes magán kötvényeket, pár s vasuti részvényeket, sorsjegyeket, külhoni pénzeket, továbbá aranyat s ezüstöt a legjutányosabb napi árfolyam szerint eladó és veszen.

A postai öszvelöttetés oly biztos levél, hogy a szállitónál semmi veszélytől nem tarthatni, ajánlja az alólirt ennek használtát azon biztositással, hogy a posta utján beküldendő kötvényeknek árát, a visszafordulandó postával a legpontosabban fogja szétosztja, csak kéri ilyen esetekben a czim, lak és utóposta hibátlan feljegyzését.

Debreczen, deczember hóban 1859. É. Kiss Zsigmond, váltó irodája Debreczenben a fő'eren Schäffer'ház 2140 szám alatt.

(821) (3—3)

Gyógyszertári előleges hirdetés.

Alulirt tiszteltetjel jelenti, hogy Streicher Mihály urtól a nagypiacz szegleten lévő s „egyszarvu“ nevezetü czimzett Gyógyszertárt örökúron megvette; e gyógyszertárt alulirt a jelen korszak igényeihez képest ujból fogja rendezni, s egyszersmind a legszigorubb, gyors, és pontos kiszolgálatás által oda törekedni, hogy a mélt. fórendu hatóságok, s t. cz. közönség minden igényeit tökéletesen kielégithesse, és igy azok hecses pártfogását, és bizalmát kiérdemelhesse, melyhe is magát ezennel mély tiszteletettel ajánlja.

Kolozsvárt, deczember havában, 1859.

Khudy József,
hit. gyógyszerész.

Van ezennel egyszersmind szerencsém at. cz. közönséggel tudatni, hogy gyógyszertáramban az átvétel, vagyis **első Januar napjától** in intézetemben ezennel cs. kir. szabadalmat nyert orvos-gyógyszerészi készitményeket is illatszerek kaphatók lesznek.

Ugyszinte a vidékben telepedett tisztelt gyógyszerész társaimnal indatom, hogy előforduló szükségeiket tisztelt u m gyógyszer, és vegyészi készitményeket szállékony és sutult olajakat, vonatokat, lángolt porokat és minden számu, nemü dobaszokat és toldókat jól ellátandó gyógyszerraktromból illően bészerezhetik —

Minden tisztelettel a fenntebbi.

(830) (1—3)

A mesterházi birtokosság csődót hirdet egy erdőszigi állomásra, évenkénti 600 forint tzedés mellett, mely jövendőben pótolatik évenként a mérésért holdankéni tizetendő munka bérrel.

A válokozó jelentésit a szükséges okleveklekel együtt elfogadja 1860. márczius végéig M. Vásárhelyt 563. szám alatti szállásán.

Szekeres Sándor.

AZ EV. REF. FŐTANODA KÖNYVNYOMDÁJA. (Belső harkantonu 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központ - Fondul pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.